

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
National Institute of Educational Testing Service (Public Organization)

รหัสวิชา 75 ความถนัดทางวิชาชีพครู (PAT 5)

สอบวันพฤหัสบดีที่ 8 ตุลาคม 2552

เวลา 13.00 - 16.00 น.

กรุณาอ่านคำอธิบายให้เข้าใจ ก่อนลงมือทำข้อสอบ

คำอธิบาย

- ข้อสอบทั้งหมดมี 30 หน้า 300 คะแนน
หน้า 2 - 8 : ตัวอย่างข้อสอบและวิธีการตอบข้อสอบ
หน้า 9 - 28 : บทความที่ใช้สอบ
หน้า 29 - 30 : ที่ว่างสำหรับร่างคำตอบ
- ให้ตรวจสอบ** ชื่อ-นามสกุล เลขที่นั่งสอบ รหัสวิชาสอบในกระดาษคำตอบว่าตรงกับตัวผู้สอบหรือไม่ กรณีที่ไม่ตรง ให้แจ้งผู้คุมสอบเพื่อขอกระดาษคำตอบสำรอง กรอกข้อความหรือระบายให้สมบูรณ์
- ในการตอบให้ใช้ดินสอดำเบอร์ 2B ระบายวงกลมที่ต้องการให้เต็มวง (ห้ามระบายนอกวง) ถ้าต้องการเปลี่ยนตัวเลือกใหม่ ต้องลบให้สะอาดจนหมดรอยดำ แล้วจึงระบายวงกลมตัวเลือกใหม่
- เมื่อสอบเสร็จ ให้วางกระดาษคำตอบไว้ด้าน **บนข้อสอบ**
- ห้ามนำข้อสอบและกระดาษคำตอบออกจากห้องสอบ
- ไม่อนุญาตให้ผู้เข้าสอบออกจากห้องสอบ ก่อนหมดเวลาสอบ
- ไม่อนุญาตให้ผู้คุมสอบเปิดอ่านข้อสอบ

เอกสารนี้ สงวนลิขสิทธิ์ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

ห้ามเผยแพร่ อ้างอิง หรือ เฉลย ก่อนได้รับอนุญาต

สถาบันฯ จะย่อยทำลายข้อสอบและกระดาษคำตอบทั้งหมด หลังจากประกาศผลสอบแล้ว 3 เดือน

คำอธิบายจุดมุ่งหมายและลักษณะของข้อสอบ

ข้อสอบวัดความถนัดทางวิชาชีพครู มีจุดมุ่งหมายเพื่อทดสอบศักยภาพในการอ่านจับใจความ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อความ ประเด็นและสาระสำคัญต่างๆ สำหรับลักษณะข้อสอบและวิธีการตอบข้อสอบได้แสดงไว้ในตัวอย่างเรื่อง “นักเรียนดี” ในตัวอย่างได้แนะนำวิธีการสังเคราะห์คำตอบโดยเริ่มจากการร่างแผนภูมิแสดงความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของประเด็นต่างๆ ก่อน แล้วแปลงเป็นรหัสคำตอบใส่ไว้ในตาราง หลังจากนั้นจึงระบายรหัสคำตอบลงในกระดาษคำตอบ เนื่องจากการตรวจให้คะแนนจะตรวจให้คะแนนเฉพาะคำตอบที่ระบายไว้ในกระดาษคำตอบเท่านั้น ทั้งนี้ผู้เข้าสอบจึง **ไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการตามคำแนะนำ** ในตัวอย่างนี้ก็ได้

ตัวอย่างข้อสอบ และวิธีการตอบข้อสอบ

นักเรียนดี

นักเรียนดีเป็นอย่างไร หากจะกล่าวอย่างสั้นที่สุดก็คือนักเรียนดีจะต้องมีคุณสมบัติหรือองค์ประกอบอย่างน้อย 2 อย่าง คือ **เรียนเก่ง** และ **เป็นคนดี** เหตุปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนเป็นนักเรียนดีมีหลายอย่างเช่น **พื้นฐานจิตใจนักเรียน** **คุณภาพการเรียนการสอน** **คุณภาพอาจารย์ผู้สอน** **คุณภาพสถานศึกษา** สำหรับคุณภาพการเรียนการสอนนั้น นอกจากเรื่องห้องสมุด อาคารสถานที่ อุปกรณ์ สื่อการศึกษา ฯลฯ ยังขึ้นกับคุณภาพอาจารย์ด้วย นอกจากนี้ จะต้องรู้จักระวังหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อตนเอง เช่น **การคบเพื่อนเลว** เพราะย่อมสามารถลดหรือบั่นทอนความเป็นคนดีได้โดยง่าย

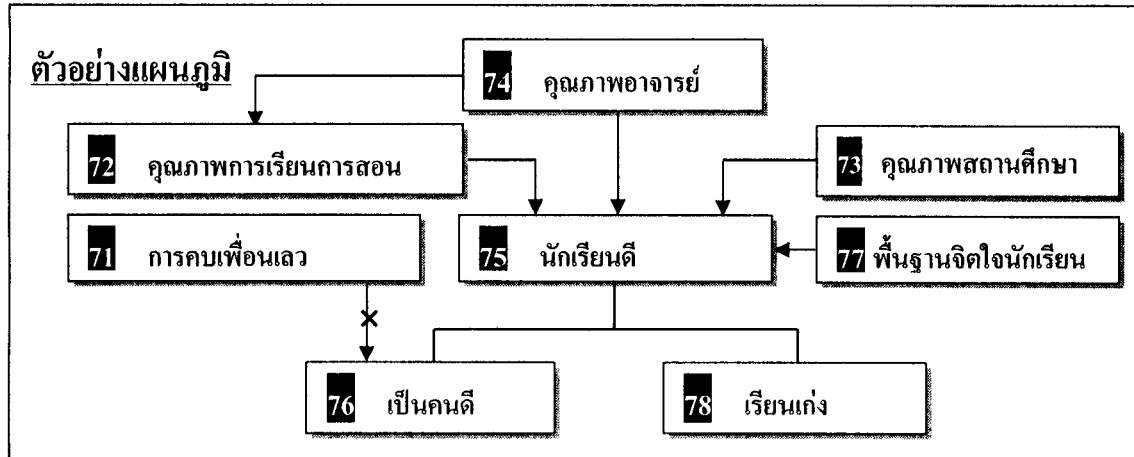
ข้อที่	ข้อความที่กำหนด
71	การคบเพื่อนเลว
72	คุณภาพการเรียนการสอน
73	คุณภาพสถานศึกษา
74	คุณภาพอาจารย์

ข้อที่	ข้อความที่กำหนด
75	นักเรียนดี
76	เป็นคนดี
77	พื้นฐานจิตใจนักเรียน
78	เรียนเก่ง

คำแนะนำวิธีการทำข้อสอบ

นำข้อความพร้อมหมายเลขข้อที่กำหนดที่สรุปไว้ในตารางท้ายบทความ มาร่างเป็นแผนภูมิเพื่อแสดงความเชื่อมโยงสัมพันธ์ตามบทความเรื่อง **นักเรียนดี** โดยใช้สัญลักษณ์ดังนี้

- เส้นที่มีหัวลูกศร (→) ซึ่งจากข้อความที่กำหนดไปยังข้อความที่เป็นผลโดยตรง หรือที่เกิดขึ้นในลำดับถัดมา
- เส้นที่ไม่มีหัวลูกศร (—) โยงจากข้อความที่กำหนดไปยังข้อความที่เป็นส่วนประกอบ / องค์ประกอบ / ความหมาย
- เส้นที่มีหัวลูกศรและกากบาท (✕→) ซึ่งจากข้อความที่กำหนดไปยังข้อความที่ **ถูกลด / ยับยั้ง / ป้องกัน / ห้าม / ขัดขวาง**

- ข้อความ (75) นักเรียนดี มีองค์ประกอบหรือคุณสมบัติ 2 ประการ คือ (76) เป็นคนดี และ (78) เรียนเก่ง ดังนั้นในแผนภูมิจึงเชื่อมโยงด้วยเส้นที่ไม่มีหัวลูกศร
- ข้อความ (74) คุณภาพอาจารย์ เป็นเหตุ มีผลโดยตรงต่อ (72) คุณภาพการเรียนการสอน และ (75) นักเรียนดี จึงแสดงความเชื่อมโยงด้วยเส้นที่มีหัวลูกศร
- ข้อความ (01) การคบเพื่อนเลว มีผลลด หรือ บั่นทอน (76) เป็นคนดี จึงแสดงความเชื่อมโยงด้วยเส้นที่มีหัวลูกศรและกากบาท

จากแผนภูมิที่ร่างข้างต้น สรุปความเชื่อมโยงของข้อความที่กำหนดกับข้อความอื่นตามเกณฑ์ เป็นรหัสคำตอบใส่ไว้ในตารางได้ดังนี้

ข้อที่	ข้อความที่กำหนด	ที่ว่างสำหรับร่างรหัสคำตอบ	
71	การคบเพื่อนเลว	76F	
72	คุณภาพการเรียนการสอน	75A	
73	คุณภาพสถานศึกษา	75A	
74	คุณภาพอาจารย์	72A	75A
75	นักเรียนดี	76D	78D
76	เป็นคนดี	99H	
77	พื้นฐานจิตใจนักเรียน	75A	
78	เรียนเก่ง	99H	

- ข้อความ (74) คุณภาพอาจารย์ เป็นเหตุ ส่วน (72) คุณภาพการเรียนการสอน และ (75) นักเรียนดี เป็นผลโดยตรง ดังนั้นจึงมีคำตอบ 2 คำตอบคือ รหัส 72A และ 75A
- ข้อความ (75) นักเรียนดี มีองค์ประกอบหรือคุณสมบัติอยู่ 2 ประการ คือ (76) เป็นคนดี และ (78) เรียนเก่ง จึงมี 2 คำตอบเช่นกัน คือ รหัส 76D และ 78D
- ข้อความ (71) การคบเพื่อนเลว มีผลลด หรือ บั่นทอน (76) เป็นคนดี จึงมี 1 คำตอบ คือ 76F
- ข้อความ (78) เรียนเก่ง ไม่มีข้อความใดเป็นผลโดยตรง หรือที่เกิดขึ้นในลำดับถัดมา หรือที่เป็นส่วนประกอบ / องค์ประกอบ หรือที่ ถูกลด / ยับยั้ง / ป้องกัน / ห้าม / ขัดขวาง คำตอบจึงเป็น 99H

จากรหัสคำตอบที่ร่างไว้ในตาราง
ตัวอย่างในหน้า 7

นำไปบรรยายคำตอบในกระดาษคำตอบดัง

ทบทวนคำสั่ง

ให้ผู้เข้าสอบวิเคราะห์และสรุปความเชื่อมโยงของข้อความที่กำหนดแต่ละข้อความ กับข้อความอื่นๆ ที่เหลือ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในบทความ และเป็นไปตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- ถ้าข้อความที่กำหนด “ส่งผลให้เกิด” หรือ “ทำให้เกิด” ข้อความอื่น (ซึ่งอาจมีได้มากกว่าหนึ่งข้อความ) ให้ระบุ หมายเลขข้อของข้อความที่เป็นผล และกำกับด้วยตัวอักษร A เช่น ข้อความที่ 61 ส่งผลให้เกิดข้อความที่ 71 และ 72 ให้ระบุ รหัสคำตอบในที่ว่างด้านท้ายข้อที่ 61 ว่า 71A และ 72A
- ถ้าข้อความที่กำหนด “มีความหมายครอบคลุมข้อความอื่น” หรือ “เป็นข้อความที่มีข้อความอื่นเป็นองค์ประกอบ” (ซึ่งอาจมีได้มากกว่าหนึ่งข้อความ) ให้ระบุหมายเลขข้อของข้อความที่เป็นนิยามความหมาย หรือเป็นองค์ประกอบของข้อความที่กำหนด และกำกับด้วยตัวอักษร D เช่น ข้อความที่ 62 เป็นข้อความที่มีนิยามตั้งข้อความที่ 74 หรือเป็นข้อความที่ครอบคลุมองค์ประกอบในข้อความที่ 74 ให้ระบุ รหัสคำตอบในที่ว่างด้านท้ายข้อที่ 62 ว่า 74D
- ถ้าข้อความที่กำหนด “ช่วยยับยั้ง” “ป้องกัน” หรือ “ลดทอดการเกิด” ข้อความอื่น (ซึ่งอาจมีได้มากกว่าหนึ่งข้อความ) ให้ระบุ หมายเลขข้อของข้อความที่เป็นถูกยับยั้ง ได้รับการป้องกัน หรือถูกลดทอน และกำกับด้วยตัวอักษร F เช่น ข้อความที่ 63 ช่วยยับยั้งการเกิดขึ้นของข้อความที่ 76 ให้ระบุ รหัสคำตอบในที่ว่างด้านท้ายข้อที่ 63 ว่า 76F
- ถ้าข้อความที่กำหนด ไม่มีข้อความอื่น ที่เป็นผลโดยตรง หรือเป็นนิยามความหมาย เป็นองค์ประกอบ หรือถูกยับยั้ง ป้องกัน ลดทอดการเกิด ให้ระบุรหัสคำตอบในที่ว่างด้านท้ายของข้อความนั้นด้วยตัวเลข 99 และกำกับด้วยตัวอักษร H

ข้อสอบมี 4 บทความ บทความละ 10 ข้อ

ข้อที่ 1-30 ข้อละ 7 คะแนน รวม 210 คะแนน

ข้อที่ 31-40 ข้อละ 9 คะแนน รวม 90 คะแนน

บทความที่ 1

การเลือกของเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

ที่มา <http://www.moe.go.th/>

การเลือกของเล่น ให้เด็กเป็นเรื่องที่พ่อแม่หลายคนให้ความสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องความปลอดภัย และผลต่อพัฒนาการที่จะตามมา ในขณะที่ผู้ผลิตของเล่นต่างแข่งขันผลิออกมาขายจำนวนมาก บางครั้งผู้บริโภคไม่รู้ว่าผลิตภัณฑ์ใดที่เหมาะสมกับเด็ก หรือแม้แต่คำอธิบายจากตัวสินค้าก็ไม่ละเอียดพอที่จะเข้าใจ ทำให้บางคนซื้อของเล่นให้ลูกเพราะคิดว่ามันน่าจะดีเท่านั้น

รศ.ดร.จิตตินันท์ เฉชะคุปต์ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อธิบายว่า ช่วงชีวิตของมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปฐมวัย นับตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี ถือเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดของการเจริญเติบโตและพัฒนาการต่างๆ ด้านของมนุษย์ ทั้งนี้ การเล่นและการเลือกของเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย นับเป็นหัวใจสำคัญของการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาการที่สอดคล้องกับธรรมชาติและความต้องการของเด็กวัยนี้ พ่อแม่ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ควรมีความรู้ความเข้าใจ ในการเลือกของเล่นที่เหมาะสม

รศ.ดร.จิตตินันท์ บอกว่า เด็กปฐมวัยจะมีความสุขสนุกสนานกับการเล่นในชีวิตประจำวัน ตามความสนใจ และความพอใจของตนเอง ขณะที่เล่นนั้นเด็กได้ใช้อวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายในการสำรวจคุณสมบัติของสิ่งที่เล่น ไม่ว่าจะเป็นคนที่เล่นด้วยหรือวัตถุสิ่งของหรือของเล่น พร้อมๆ ไปด้วยกับการรับรู้สิ่งที่เล่นผ่านอวัยวะรับสัมผัสต่างๆ เข้าสู่กระบวนการทำงานของสมองในการจดจำเป็นข้อมูลความคิดความเข้าใจต่อสิ่งนั้น "เด็กจะค่อยๆ ซึมซับและเรียนรู้สิ่งต่างๆ ผ่านปฏิสัมพันธ์กับคนเล่นหรือของเล่น โดยเฉพาะเมื่อเด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเองและมีผู้คอยชี้แนะให้ข้อมูลหรือสอนให้รู้จักคำบอกชื่อเรียกสิ่งต่างๆ รอบตัว หรือความหมายของสิ่งเหล่านั้นทีละเล็กทีละน้อย จากเรื่องที่ย่อยๆ ไปสู่เรื่องที่ซับซ้อนมากขึ้น ตามความสามารถของวัย"

การเลือกของเล่นที่ดีเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตามศักยภาพของเด็ก จึงนับเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่ควรคำนึงถึง เนื่องจากของเล่นเป็นสื่อกลางช่วยเปิดโลกภายในของเด็กออกสู่ภายนอก ทำให้เด็กได้ค้นพบความสามารถหรือความถนัดของตนเองด้วยตนเอง และเป็นแรงบันดาลใจให้เด็กใฝ่เรียนรู้ มีความกระตือรือร้น ทว่าการเล่นของเล่นจะปราศจากความหมาย หากเด็กไม่ได้รับความสนใจเอาใจใส่จากพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดในการดูแลเรื่องความปลอดภัย ตลอดจนการชี้แนะหรือเล่นร่วมกับเด็กเมื่อเด็กต้องการ

ความรู้ความเข้าใจในการเลือกของเล่น ควรให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการเล่นของเด็กว่า เด็กวัย 0-1 ปี เด็กวัยนี้ในช่วงแรกเกิด - 3 เดือน จะยังไม่สนใจกับการเล่นมากนัก แต่เด็กจะเริ่มพัฒนาประสาทสัมผัสการมองเห็นและการได้ยิน การแขวนของเล่นที่สดใสที่แกว่งไกวแล้วมีเสียงกรุ๊งกริ๊ง ช่วยให้เด็กกรอกสายตา ส่วนเด็กวัย 1-2 ปี เด็กวัยนี้เริ่มเดินได้เองบ้างแม้จะไม่มั่นคงนักแต่ก็ชอบเกาะเครื่องเรือน เดินจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง ของเล่นควรเป็นประเภทที่ลากจูงไปมาได้ ประเภทรถไฟหรือรถลาก สำหรับเด็กวัย 2-4 ปี เด็กวัยนี้อยากรู้อยากเห็นทุกสิ่งทุกอย่าง เด็กเคลื่อนไหวได้คล่องขึ้น และทรงตัวได้ดีเพราะกล้ามเนื้อแขนขาแข็งแรงขึ้นมาก ทำให้ชอบเล่นที่ออกแรงมาก ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิ่งเล่น กระโดด ปีนป่าย ม้วนกลิ้งตัว เตะขว้างลูกบอล และขี่จักรยานสามล้อ ส่วนเด็กวัย 4-6 ปี เด็กวัยนี้มีความพร้อมในด้านต่างๆ มากขึ้น ชอบเล่นกลางแจ้งกับเครื่องเล่นสนามและเครื่องเล่นที่มีลูกบอลขยับขึ้นได้ เด็กพอใจที่จะเล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ กิจกรรมการเล่นที่เหมาะสม ในเด็กวัย 0 - 1 ปี ควรจัดให้เป็นการเล่นหยอกล้อเด็กด้วยคำคล้องจองมีการแสดงสีหน้าท่าทางและใช้เสียงสูง ๆ ต่ำ ให้เด็กสนใจ เช่น การเล่นปู้ปาด การเล่นจ๊ะเอ๋ การเล่นจับปู้ปาด การเล่นซ่อนหาของ เป็นต้น ส่วนเด็กวัย 1 - 2 ปี ควรจัดให้เป็นการเล่นสำรวจที่ใช้ประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหววัยต่างๆ ของร่างกาย เช่น การให้เด็กบริหารแขนขา การเล่นดิน-ทราย-น้ำ การหยิบของตามคำบอก เป็นต้น สำหรับเด็กวัย 2 - 4 ปี ควรจัดให้เด็กใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ออกมาเป็นการแสดง บทบาทสมมติหรือผลงานทางศิลปะ เช่น การเล่นเป็นพ่อแม่ การเล่นขายของ การเล่นสร้างงานศิลปะ เป็นต้น และเด็ก 4 - 6 ปี ควรจัดให้เป็นการเล่นที่เด็กสามารถสะท้อนความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กเรียนรู้ เช่น การวาดภาพและเล่าเรื่องราว การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นที่ใช้ทักษะการสังเกตเปรียบเทียบ

สำหรับหลักการเลือกของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างง่ายๆ คือ ต้องดูที่ความปลอดภัยในการเล่น ของเล่นอาจทำด้วยไม้ ผ้า พลาสติก หรือ โลหะที่ไม่มีอันตรายเกี่ยวกับ ผิวสัมผัสที่แหลมคม หรือมีชิ้นส่วนที่หลุดหรือแตกหักง่าย ตลอดจนทำด้วยวัสดุที่ไม่มีพิษมีภัยต่อเด็ก อีกทั้งต้องพิจารณาถึงประโยชน์ในการเล่น ของเล่นที่ดีควรช่วยเร้าความสนใจของเด็กให้อยากรู้ อยากเห็น มีสีสันสวยงาม สะดุดตาเด็ก มีการออกแบบที่ส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิดและจินตนาการ ช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหว นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงความยากง่ายในการเล่น ควรมีระดับความยากง่าย เหมาะกับอายุและความสามารถตามพัฒนาการของเด็ก ของเล่นที่ยากเกินไปจะบั่นทอนความสนใจในการเล่นของเด็กและทำให้เด็กรู้สึกท้อถอยได้ง่าย ส่วนของเล่นที่ง่ายเกินไปก็ทำให้เด็กเบื่อไม่ยอมเล่นได้ ซึ่งอาจทำให้เด็กขาดโอกาสในการเล่น หลักการเลือกของเล่นอีกประการคือ การคำนึงถึงความประหยัดทรัพยากร ของเล่นที่ดีไม่จำเป็นต้องมีราคาแพงหรือผลิตด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ยกตัวอย่างของเล่นที่ฝึกทักษะการเคลื่อนไหวและการพัฒนากล้ามเนื้อส่วนต่างๆ เช่น เครื่องเล่นสนามประเภท เสาชิงช้า ราวโหน ไม้สั้น ไม้กระดาน อุโมงค์ บ่อทราย เครื่องเล่นที่มีล้อเลื่อนได้ เป็นต้น ของเล่นที่ฝึกทักษะการใช้กล้ามเนื้อและนิ้วมือ เช่น ของเล่นประเภทบีบ ดี เขย่า สั่น หมุน บิด ดึง โยน ผลัก เลื่อน เป็นต้น ของเล่นที่ฝึกทักษะการใช้สายตาและมือให้สัมพันธ์กัน เช่น ของเล่นประเภทตอก กด ดี ปีก เย็บ ผูก กระดานปักหมุด ผูกเชือก ผูกโบว์ กรอกน้ำใส่ขวด เป็นต้น ของเล่นที่พัฒนาทักษะทางภาษา เช่น ภาพสัตว์ ผลไม้ ตัวพยัญชนะ เทปเพลง เป็นต้น ของเล่นที่ฝึก การสังเกต เช่น โดมิโน กระดานต่อภาพ กล่องหยอดคบลีอกต่าง ๆ เป็นต้น ของเล่นที่ฝึกทักษะ การแก้ปัญหาและใช้สมาธิ เช่น ภาพตัดต่อ ของเล่นชิ้นส่วนที่ประกอบเป็นสิ่งต่าง ๆ เกมค้นหาชิ้นส่วน ที่หายไป เป็นต้น

จากบทความข้างต้น จะเห็นได้ว่าการเล่นและของเล่นสำหรับเด็กในช่วงปฐมวัยมีความหมาย และความสำคัญต่อชีวิตเด็กอย่างมาก โดยเฉพาะประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการเล่น ถือเป็นรากฐาน ที่สะสมเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่ซับซ้อนมากขึ้นในช่วงวัยต่อมา เด็กที่ขาดโอกาสในการเล่น หรือไม่เคยมีประสบการณ์ในการเล่น ย่อมมีโอกาสที่จะประสบปัญหาในการเรียนรู้และมีพัฒนาการ ล่าช้า

ข้อที่	ข้อความที่กำหนด	ที่ว่างสำหรับร่างคำตอบ	
01	การเลือกของเล่น		
02	ความรู้ความเข้าใจ		
03	พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย		
04	พฤติกรรมการเล่น		
05	ความยากง่ายในการเล่น		
06	ยากเกินไป		
07	ง่ายเกินไป		
08	รู้สึกท้อถอย		
09	เบื่อไม่อยากเล่น		
10	ขาดโอกาสในการเล่น		

บทความที่ 2

ประเด็นที่น่าห่วงใยมากที่สุดในวงการศึกษปัจจุบัน

ที่มา <http://www.newschool.in.th/ArticleDetailUI.aspx?ArticleID=943>

ผู้ที่ติดตามข่าวสารบ้านเมืองอย่างจริงจังและต่อเนื่อง คงได้ยินได้ฟังกันจนคุ้นหูทีเดียวว่า ปัจจุบันนี้สังคมไทยมีปัญหาที่น่าห่วงใยหลายปัญหา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและระบบนิเวศ ปัญหาเหล่านี้เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก และรากเหง้าของปัญหาที่สำคัญมากประการหนึ่งคือ **คุณภาพของคนไทย** ซึ่งเป็นผลมาจากระบบการศึกษาที่คุณภาพลดลงเรื่อยๆ ทุกระดับตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา

คนจำนวนมากในทุกภาคส่วนของสังคมไทยมีความโน้มเอียงที่เชื่อว่า ถ้าคุณภาพของการศึกษาในสังคมไทยดีขึ้น ปัญหาต่างๆ ที่กล่าว ถึงข้างบนจะเบาบางลงมากแม้ว่าปัญหาเหล่านั้นจะไม่หมดไปก็ตาม ประเด็นคำถามจึงมีว่าเพราะเหตุใดคุณภาพการศึกษาของไทยจึงตกต่ำลงจนน่าวิตก และมีหนทางใดที่จะทำให้คุณภาพการศึกษาของไทยกระเตื้องขึ้นถึงระดับที่พอเทียบเคียงกัน ได้กับคุณภาพการศึกษาของประเทศอื่นๆ เพราะแม้แต่ประเทศที่เป็นเพื่อนบ้านเรือนเคียงของเรา บางประเทศก็ดูเหมือนว่าคุณภาพการศึกษาของประเทศเหล่านั้นล้ำหน้าไปกว่าของประเทศไทยมากทีเดียว

ปัญหาในวงการศึกษามีหลายประเด็นซึ่งมีการกล่าวถึงกันมากแล้วและมีความพยายามที่จะหาทางออกกันแล้วด้วย ผลของความพยายามจะเป็นอย่างไรก็คงต้องคอยดูกันต่อไป

แต่มีอีกปัญหาหนึ่งที่ผมคิดว่ามีการกล่าวถึงกันไม่มากนักอาจเป็นเพราะมีคนรู้ข้อมูลดังกล่าวในวงแคบๆ ก็เป็นไปได้ แต่ปัญหาที่ว่านี้ในความเห็นของผมคิดว่าเป็นปัญหาที่น่าห่วงใยมากที่สุด หากไม่รีบหาทางแก้ไขให้ทันท่วงที ปัญหานี้จะก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากมายและส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างมหาศาลทีเดียว

ปัญหาที่วันนี้ คือปัญหานักเรียนอ่านหนังสือไม่ได้และเขียนหนังสือไม่ได้ตามเกณฑ์ ซึ่งตัวเลขจากการให้สัมภาษณ์ของเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ) ว่าจากการสำรวจร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า นักเรียน ชั้น ป. ๒ ร้อยละ ๑๒ ของนักเรียนชั้น ป.๒ ทั้งหมด อ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ตามเกณฑ์ และยังพบอีกว่า มีนักเรียนในเขตพื้นที่จำนวน ๑๐ เขตพื้นที่ที่นักเรียนร้อยละ ๒๕ อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ตามเกณฑ์ การนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ก็เป็นอันเลิกหวังได้ว่า การเรียนของเด็กเหล่านี้ในรายวิชาอื่นๆจะมีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่าเพราะเหตุใดคะแนนผลสัมฤทธิ์ต่ำมาก ในรายวิชาหลักๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ทั้งนี้ไม่ต้องพูดถึงผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาอังกฤษก็ได้ ดังจะเห็นได้จากผลสัมฤทธิ์จากการสอบที่เรียกว่า National Test ระดับชั้น ป. ๖ ในปีการศึกษา ๒๕๔๕ พบว่า คะแนนสอบรายวิชา ๔ รายวิชา คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ คะแนนเต็มวิชาละ ๔๐ คะแนน มีผู้เข้าทำการสอบ ๔๔๗,๐๐๐ คน ได้คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทย ๑๗.๑๐ วิชาคณิตศาสตร์ ๑๕.๕๕ วิชาวิทยาศาสตร์ ๑๗.๒๗ วิชาภาษาอังกฤษ ๑๓.๘๑ เห็นได้ชัดว่าไม่มีรายวิชาใดที่ได้คะแนนถึงครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม

เมื่อดูจากผลสัมฤทธิ์ ในรายวิชาเดียวกัน คะแนนเต็มเท่ากัน สำหรับนักเรียนชั้น ม.๓ คะแนนที่ได้ก็ไม่ต่างกัน บางวิชาคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าด้วยซ้ำ เช่น คะแนนเฉลี่ยภาษาไทย ๑๗.๕๗ คณิตศาสตร์ ๑๒.๔๖ วิชาวิทยาศาสตร์ ๑๖.๖๗ วิชาภาษาอังกฤษ ๑๕.๗๔ วิชาสังคมศึกษา ๑๒.๓๔

ข้อมูลเหล่านี้ บ่งบอกอะไรเราบ้าง ผมคิดว่าเป็นการชัดเจนที่สุดว่า คุณภาพการศึกษาด้านวิชาการพื้นฐานของเด็กไทยอ่อนมาก และถ้าเป็นเช่นนี้ เราจะคาดหวังคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาได้จริงละหรือ

เมื่อมีการตั้งประเด็นคำถามว่า อะไรเป็นสาเหตุของความตกต่ำด้านคุณภาพการศึกษาที่ฟ้องอยู่อย่างชัดเจนนี้ คำตอบก็มักจะเป็นคำตอบมาตรฐาน เช่น การขาดแคลนครูอาจารย์ ครูอาจารย์ด้อยคุณภาพ เป็นต้น เพราะฉะนั้นเมื่อคิดว่ารากเหง้าของปัญหาคือสิ่งเหล่านี้ ทางออกก็มักเป็นมาตรฐาน

ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูอาจารย์ ได้แก่ การขออัตราครูอาจารย์เพิ่ม การจัดการพัฒนาครู-อาจารย์ ด้วยการอบรมหรือสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้ปัญหาการขาดแคลนครู-อาจารย์แล้ว ยังมีปัญหาจากการขาดแคลนเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยของการของงบประมาณเพื่อจัดหาเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยเพิ่ม

พิจารณาดูอย่างเผินๆก็คิดว่า ข้อเสนอเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวนี้เหมาะสมดีแล้ว ขอให้ทำจริงๆเถิด แต่เมื่อมีการวิเคราะห์กันต่อไปอีกกลับพบว่ารากเหง้าของปัญหาคุณภาพการศึกษาที่ตกต่ำที่แท้จริงมิใช่ดังที่กล่าวมา เพราะฉะนั้นการแก้ปัญหาดังกล่าวก็แก้ปัญหไม่ได้ เพราะรากเหง้าของปัญหาส่วนหนึ่งและเป็นส่วนใหญ่ด้วย คือ ในปัจจุบันนี้กระทรวงศึกษาธิการมีโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน ๑๒๐ คน อยู่ ๑๑,๗๒๐ โรง ในโรงเรียนทั้งหมดนี้จัดการศึกษาให้นักเรียนจำนวน เกือบ ๑ ล้านคน และในจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กนี้ มีโรงเรียนที่มีนักเรียนไม่ถึง ๔๐ คน อยู่ ๑,๕๐๗ โรง (มีโรงเรียนที่ไม่มีเด็กนักเรียน ๘๐ โรง) มีโรงเรียนที่มีนักเรียนระหว่าง ๔๑-๖๐ คนจำนวน ๒,๑๒๑ โรง มีโรงเรียนที่มีนักเรียน ๖๑-๑๒๐ คน ๘,๐๙๒ โรง

โรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ มีจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เพราะฉะนั้น งบประมาณที่ใช้ไปกับโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้เกือบเป็นครึ่งหนึ่งของงบประมาณการศึกษาของ สพฐ. ทั้งหมด แต่ผลการจัดการศึกษาที่ปรากฏในรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ไม่ผ่าน มาตรฐานของ สมศ. ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่า การทุ่มเทงบประมาณให้กับโรงเรียนขนาดเล็กในรูปแบบเดิมๆ จะไม่ช่วยให้คุณภาพการศึกษาของเด็กในโรงเรียนนี้ดีขึ้น

ที่น่าตกใจยิ่งกว่านั้นก็คือ มีตัวเลขที่ยืนยันว่า จำนวนครู-อาจารย์ในภาพรวมของประเทศมิได้ขาดแคลนดังที่กล่าวอ้าง แต่ปัญหาอยู่ที่การกระจายครู-อาจารย์เหล่านี้ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในสถานศึกษาเพราะตัวเลขยืนยันว่า มีครู-อาจารย์เกินในบางที่บางโรงเรียน แต่ขาดแคลนในบางที่บางโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีปัญหาการขาดแคลนครู-อาจารย์ในบางสาขาวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ

ในปัจจุบันได้มีความพยายามจากกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนารูปแบบการจัด
การศึกษาสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ผลของความพยายามดังกล่าวยังไม่ปรากฏผลชัดเจน

ผมคิดว่าถ้าเราแก้ปัญหาเหล่านี้ไม่ตก คุณภาพของนักเรียนก็ไม่มีทางดีขึ้น ปัญหาการอ่าน
ไม่ออก เขียนไม่ได้ตามเกณฑ์ของเด็กจำนวนมาก เป็นเด็กจากโรงเรียนขนาดเล็กใช่หรือไม่ หรือ
ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้เป็นปัญหาเฉพาะพื้นที่ เช่น โรงเรียนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้หรือ
โรงเรียนตามชายตะเข็บของประเทศ หรือโรงเรียนประเภทใดกันแน่ เราต้องตีโจทย์ข้อนี้ให้แตก
ก่อนที่เราจะหาทางแก้ปัญหา

ผมคิดว่า สำนักงานเขตพื้นที่ทั้ง ๑๗๘ เขตต้องวิเคราะห์ในเรื่องนี้และจัดทำเป็น
ยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาอย่างรีบด่วน โดยเฉพาะการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านครู-อาจารย์ เพื่อ
แก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา มิฉะนั้นปัญหาเรื่องคุณภาพการศึกษาของไทยทุกระดับจะไม่มีทางแก้ไขได้
จริง ขอให้ช่วยกันคิดและรีบลงมือทำกันเถิดครับ อย่ามัวหลงระเริงกับคำพูดคำจาเพื่อหาเสียงของ
นักการเมืองซึ่งไม่ตรงประเด็นปัญหาเลยครับ

ข้อที่	ข้อความที่กำหนด	ที่ว่างสำหรับร่างรหัสคำตอบ	
11	คุณภาพของคนไทย		
12	ปัญหาในวงการศึกษา		
13	อ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ตามเกณฑ์		
14	คะแนนผลสัมฤทธิ์ต่ำมาก		
15	ครูอาจารย์ด้อยคุณภาพ		
16	คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา		
17	การอบรมหรือสนับสนุนให้ศึกษาต่อ		
18	คุณภาพการศึกษาที่ตกต่ำ		
19	มาตรฐานของ สมศ.		
20	ยุทธศาสตร์ด้านครู-อาจารย์		

บทความที่ 3

การวางแผนเพื่อจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

<http://www.moe.go.th/main2/article/edu-plan-ap.htm>

การวางแผนของศาสตร์ต่างๆ โดยทั่วไป มักจะมีกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการที่สำคัญๆ ตามที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งจะไม่ได้แตกต่างกันมากนัก แต่จะมีที่แตกต่างกันบ้างในส่วนที่เป็นปลีกย่อยที่จะต้องดำเนินการวางแผนให้สอดคล้องกับคุณลักษณะเฉพาะของศาสตร์นั้นๆ สำหรับในด้านการศึกษา โดยเฉพาะการวางแผนเพื่อจัดการศึกษาสำหรับคนพิการนั้น จะมีรูปแบบบางประการที่ควรจะต้องแตกต่างจากการจัดการศึกษาของคนปกติ เนื่องจากสภาพความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ที่แตกต่างกัน ผู้ที่ดำเนินการวางแผนเพื่อจัดการศึกษาสำหรับคนพิการได้ดีที่สุดนั้น ก็คงจะต้องเป็นคนพิการหรือผู้รู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับคนพิการโดยตรงที่จะต้องร่วมกันวางแผนเพื่อให้เกิด**ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาแก่คนพิการ**

แนวคิดบางประการที่จะนำเสนอเพื่อประกอบในการวางแผนจัดการศึกษาให้คนพิการนี้ น่าจะเป็นส่วนที่จะช่วยเสริมให้การวางแผนดังกล่าวมีความรัดกุมและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ดังนี้

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ควรจะจัดควบคู่กับการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการด้วย เพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของคนพิการ ให้มีความพร้อม และความสามารถในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น นอกจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยตรง ซึ่งประกอบด้วยครู/อาจารย์ เป็นส่วนใหญ่แล้ว จะมีบุคลากรอื่นๆ ที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องอันประกอบด้วย พยาบาลประจำโรงเรียน แพทย์ นักกายภาพบำบัด นักกายอุปกรณ์เสริมและเทียม นักจิตวิทยา ที่ปรึกษาด้านอาชีพ เป็นต้น บุคลากรกลุ่มหลังที่กล่าวมานี้ จะช่วยในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยตรง ซึ่งการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการจะต้องประสานสัมพันธ์กับบุคลากรเหล่านี้อย่างใกล้ชิด

การทำวิจัยที่มีอย่างจำกัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของประเทศไทยทั้งจำนวนงานวิจัยที่ยังมีค่อนข้างน้อย อีกทั้งงานวิจัยยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร เป็นสาเหตุหนึ่งของการขาด**ข้อมูลสำคัญ**ในการวางแผนจัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้ได้ประโยชน์สูงสุด หากจะนำผลการวิจัยเกี่ยวกับคนพิการของต่างประเทศมาใช้ในการวางแผนของเรา ก็คงจะไม่เหมาะสมกับคนพิการในประเทศไทย ในหลายๆ ประการด้วยกัน ดังนั้น การสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับความพิการของคนไทย จึงเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการเร่งด่วนอย่างเป็นรูปธรรม

การวางแผนจัดการศึกษาแก่คนพิการควรคำนึงถึงความเหมาะสมในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการที่มีความแตกต่างกัน เช่น ความพิการด้านสติปัญญา ด้านการพูด ด้านการได้ยิน ด้านการมองเห็น ด้านร่างกาย และสุขภาพเป็นต้น ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในแต่ละประเภทมีความต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนและการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน ดังนั้น การวางแผนเพื่อจัดการศึกษาและฟื้นฟูสมรรถภาพให้คนพิการนั้นจะต้องวางแผนให้ครอบคลุมกับความพิการในทุกประเภทด้วย

นอกจากนั้น การวางแผนการจัดการศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการจัด**สื่อและอุปกรณ์ช่วยในการเรียนรู้ของคนพิการ** โดยตระหนักว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาและจัดหาให้เพียงพอสำหรับการเรียนการสอน เนื่องจากสิ่งเหล่านี้จะช่วยเสริมการเรียนรู้ของคนพิการเป็นอย่างมาก ขณะนี้สื่อประเภทโทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ ระบบ Multi-Media และระบบเครือข่าย Internet ได้เข้ามามีบทบาทช่วยในการเรียนรู้ของคนพิการได้เป็นอย่างดี แต่สิ่งที่จะต้องพัฒนาควบคู่กับการนำสื่อเหล่านั้นมาใช้ นั่นก็คือ การพัฒนาซอฟต์แวร์สำหรับช่วยการเรียนการสอนคนพิการผ่านสื่อดังกล่าว เช่น โปรแกรม CAI และ Talking book ฯลฯ ซึ่งในขณะนี้**การพัฒนาซอฟต์แวร์ยังไม่ครอบคลุม**ในทุกประเภทความพิการ ไม่ครบถ้วนตามสาขาวิชาและระดับการศึกษา ทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา

การแนะแนวอาชีพและการหางานให้คนพิการทำหลังจากสำเร็จการศึกษานั้น เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญในการวางแผนจัดการศึกษา ครูแนะแนวของสถานศึกษาจะต้องประสานสัมพันธ์กับสถานประกอบการและตลาดแรงงานในท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด เพื่อติดต่อประสานงานช่วยการมีงานทำของคนพิการ ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยการมีงานทำของคนพิการนั้นคือ ความชัดเจนของกฎหมายที่จะให้สิทธิประโยชน์และบังคับสถานประกอบการให้รับคนพิการเข้าปฏิบัติงานตามสัดส่วนของค่างานที่กฎหมายกำหนด ซึ่งกฎหมายเหล่านี้จะต้องมีความชัดเจนและมีการบังคับใช้อย่างเข้มงวด

การวางแผนจัดการศึกษา ไม่เพียงแต่การจัดการกระบวนการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังต้องให้ความสำคัญกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการให้คนพิการ เช่น ทางลาดสำหรับรถเข็น ลิฟต์และห้องน้ำสำหรับคนพิการ รถโดยสารและที่ขึ้นรถโดยสาร รวมทั้งเสียงบอกสถานที่ขึ้นลงรถ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจัดทำสิ่งเหล่านี้ขึ้นในหน่วยงาน โดยเฉพาะสถานศึกษาที่จัดให้เด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติซึ่งในขณะนี้สถานศึกษาประเภทนี้มากขึ้น การจัดสรรงบประมาณเพื่อให้สถานศึกษาเหล่านี้ ได้จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการ เป็นสิ่งที่ควรได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับศูนย์นันทนาการสำหรับคนพิการ ควรมีการจัดตั้งให้กระจายในทุกชุมชนครอบคลุมทั่วถึงทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อเปิดโอกาสให้คนพิการและผู้คนในชุมชนได้พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนความรู้ ช่วยเหลือและแก้ปัญหาของกันและกันได้เป็นอย่างดี

จากข้างต้น ทำให้เห็นได้ว่า การวางแผนจัดการศึกษาที่ส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาแก่คนพิการ มีประเด็นต่างๆ ที่ควรให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอน หรือองค์ประกอบอื่นที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน แต่สิ่งสำคัญที่ควรตระหนักคือ เป้าหมายสูงสุดในการจัดการศึกษาแก่คนพิการ ที่ต้องการให้คนพิการสามารถยืนหยัดอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับผู้อื่น การมีงานทำของคนพิการ ก็เป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขในการส่งเสริมโอกาสทางสังคมแก่คนพิการ ดังนั้น ผู้วางแผนจัดการศึกษาจึงต้องมีความละเอียดอ่อนและให้ความสำคัญกับปัจจัยต่างๆ อย่างทั่วถึง

ข้อที่	ข้อความที่กำหนด	ที่ว่างสำหรับร่างรหัสคำตอบ	
21	ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาแก่ คนพิการ		
22	การวางแผนจัดการศึกษา		
23	การทำวิจัยที่มีอย่างจำกัด		
24	ข้อมูลสำคัญ		
25	การส่งเสริมโอกาสทางสังคม		
26	การแนะแนวอาชีพและการหางาน		
27	สื่อและอุปกรณ์ช่วยในการเรียนรู้ ของคนพิการ		
28	การพัฒนาซอฟต์แวร์ยังไม่ครอบคลุม		
29	ความชัดเจนของกฎหมาย		
30	การมีงานทำของคนพิการ		

บทความที่ 4

มหาวิทยาลัยมามา

โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ สุมน อมรวิวัฒน์

ที่มา: หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับประจำวันที 15 มีนาคม 2551

ผู้เขียนขอภัยที่นำชื่ออาหารยอดนิยมมาตั้งชื่อบทความนี้ “มามา” เป็นได้ทั้งชื่อเฉพาะและชื่อทั่วไป ซึ่งหมายถึงบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปทุกยี่ห้อที่จำหน่ายสำหรับผู้ที่ต้องการกินอาหารอย่างรีบด่วน ปรุงง่าย อร่อย และอิ่มเร็ว แม้ว่าจะมีส่วนประกอบเป็นเส้นหมี่ วั่นเส้น และมีรสชาติต่างกัน เราก็เรียกว่า มามา คนส่วนใหญ่เข้าใจตรงกัน เหมือนกับที่เรียกผงซักฟอกทุกยี่ห้อว่า แฟ็บ และเรียกบาล์มทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นอย่างน้ำหรือยี่ฝิ่งว่า ยาหม่อง

ผู้บริโภคบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปมีจำนวนมากมายมหาศาลทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การผลิตสนองความต้องการของตลาด จึงต้องใช้ระบบโรงงานที่มีตัวป้อน กระบวนการผลิต และตรวจสอบคุณภาพของผลผลิตทุกชิ้นอย่างเข้มงวด

การผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปมีสูตรที่แน่นอน กำหนดวัตถุดิบส่วนผสม วิธีปรุงอย่างแน่นอนในแต่ละรสชาติ เครื่องจักรในโรงงานมีกลไกที่ช่วยให้ผลิตได้รวดเร็ว ต่อเนื่องตามสายพานทุกขั้นตอน จนออกมาเป็นก้อนบะหมี่และผงปรุงรส บรรจุหีบห่อสวยงาม ดูน่ากิน ทั้งรสหมูสับ รสต้มยำกุ้ง รสผัดฉี๊มา ผู้บริโภคได้ลิ้มรสหมูสับ แต่ไม่มีเนื้อหมู รสต้มยำกุ้งไม่มีกุ้ง ถ้าจะให้ได้รับสารอาหารครบถ้วน จึงต้องเติมไข่ เนื้อสัตว์ และผักเข้าไปด้วย

มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาชั้นอุดมมาเกี่ยวอะไรกับบะหมี่มามา ขอตอบว่าผู้เขียนมองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปในด้านดีมิใช่ด้านร้าย เพียงแต่อยากเปรียบเทียบระบบและกระบวนการผลิตบัณฑิต ตั้งแต่การคัดเลือกตัวป้อน กระบวนการเรียนการสอน และผลผลิตคือบัณฑิตจำนวนแสนในแต่ละปี นั้น มีคุณภาพและปัญหาหารเพียงใด มหาวิทยาลัยกลายเป็น โรงงานผลิตปริญญาบัตร ที่ลูกค้าทั่วประเทศไฝฝืนต้องการมาครอบครองจริงหรือ?

เมื่อมหาวิทยาลัยใช้วิธีการตามระบบโรงงาน มหาวิทยาลัยจึงต้องมีการคัดเลือกตัวป้อนเข้าสู่ระบบอย่างเข้มงวดสำหรับมหาวิทยาลัยแบบปิดหรือแบบจำกัดจำนวนรับ ส่วนมหาวิทยาลัยเปิดนั้น แม้จะมีจุดประสงค์เพื่อให้โอกาสคนส่วนใหญ่ได้เข้าเรียน แต่ก็ต้องมีกฎเกณฑ์บางประการที่ตัวป้อนเหล่านั้นจะถูกคัดกรองที่ละชั้น มิฉะนั้นก็ไม่สำเร็จการศึกษา ซึ่งมักจะมีคำกล่าวกันว่า เป็นมหาวิทยาลัยที่เข้าง่ายแต่จบยาก

ตัวป้อนของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปก็คือ แป้งสาลี น้ำมันปาล์ม และเครื่องชูรสต่างๆ ตามสูตรที่กำหนด ซึ่งก็ต้องเลือกสรรวัตถุดิบที่ดี มีคุณภาพเป็นสำคัญ ส่วนตัวป้อนเข้าสู่ระบบอุดมศึกษานั้น นอกจากทรัพยากรต่างๆ แล้ว ที่สำคัญที่สุดคือ นักเรียนที่สมัครเข้าเรียน ซึ่งมีการคัดเลือกอย่างเข้มข้นยังเป็นมหาวิทยาลัยและคณะวิชาที่สังคมวางค่านิยมไว้สูง ก็ยังมีการแข่งขันเหมือนเอาชีวิตเป็นเดิมพัน

วิธีการสอบเข้าเพื่อคัดเลือกตัวป้อนที่เป็นมนุษย์ จึงสร้างความสุขและความทุกข์อย่างใหญ่หลวง แม้ว่าจะมีการวิจัยศึกษาหาวิธีการที่จะคัดเลือกหลายรูปแบบ เพื่อมิให้เกิดความบีบคั้น ความเครียด พยายามสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นทั่วถึงมากที่สุด แต่ความเป็นมนุษย์มิใช่แป้งสาลี และน้ำมันปาล์ม ตัวป้อนเข้ามหาวิทยาลัยจึงมีความรู้สึก มีความคาดหวัง มีอารมณ์สุขทุกข์ ลูกกลมไปถึงพ่อแม่พี่น้องในครอบครัว ปลาบปลื้มถึงโลดใจเมื่อสอบเข้าได้ และเศร้าโศกเมื่อผิดหวัง ตัวเลขและแต้มเฉลี่ยเป็นเสมือนตราประทับที่หน้าผาก ว่าคนนี้ได้เข้าได้และคนนั้นต้องไปหาที่เรียนใหม่

เมื่อแข่งขันแข่งชิงกันเข้ามหาวิทยาลัยได้แล้ว กระบวนการพัฒนาให้นิสิตนักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ ยังมีองค์ประกอบ วิธีการ และบริบทที่ซับซ้อนยิ่งนัก สายพานการผลิตไม่เลื่อนไหลรวดเร็วเหมือนบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป หากแต่ใช้เวลาต่อเนื่องยาวนานและเป็นพลวัต

กระบวนการพัฒนาบัณฑิตแตกต่างจากกระบวนการผลิตในโรงงานอย่างสิ้นเชิง นักเรียนที่เข้าสู่มหาวิทยาลัยนั้นมีความแตกต่างหลากหลาย เดิบโตและพัฒนาได้ไม่เหมือนกัน จนยากที่จะมีหลักสูตรและศาสตร์ที่ดั้งเดิม แข็งขึงดั่งตัว เพียงหนึ่งเดียวมาเปลี่ยนแปลงนิสิตนักศึกษาได้ตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

ปัจจุบันจึงเกิดกระบวนทัศน์ใหม่ในการอุดมศึกษา ที่มุ่งพัฒนาบัณฑิตและพัฒนาหลักสูตรแบบองค์รวม เกิดความคิดเรื่อง humanized educare คือ การพัฒนาบัณฑิตให้มีหัวใจเป็นมนุษย์ หลายมหาวิทยาลัยเริ่มศึกษากระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (transformative learning) ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงกลมกลืนระหว่างความรู้ภายนอกตนกับความรู้ภายในตน หลายสาขาวิชาเริ่มตระหนักว่าการเรียนรู้ให้บัณฑิตมีความรู้และเก่งในศาสตร์ของตนอย่างดั้งเดิมนั้น ไม่เกิดผลให้บัณฑิตประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคม

มหาวิทยาลัยเริ่มปรับเปลี่ยนสาระและกระบวนการเรียนรู้ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป จากการที่มีรายวิชาซึ่งใช้เป็นฐานสำหรับต่อยอดในการเรียนวิชาเฉพาะ เช่น คณิตศาสตร์ สถิติเบื้องต้น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมวิทยา วิทยาศาสตร์ทั่วไป ฯลฯ มาเป็นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร วิธีการคิดเชิงวิเคราะห์ การใช้เหตุผล ชีวิตกับธรรมชาติ ความเป็นพลเมืองดี สุนทรียภาพ และการพัฒนาบุคลิกภาพ โดยแทรกค่านิยมทางจิตวิญญาณ (Spiritual value) เข้าไปตั้งแต่ชั้นปีที่ ๑ จนถึงปีสุดท้าย

กระบวนการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยได้เพิ่มความรู้ทางสังคมและการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ด้วยความเชื่อว่ามหาวิทยาลัยไม่ใช่หอคยองาข้างอีกต่อไป แต่เป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่ต้องรับผิดชอบต่อความเจริญ ความเสี่ยง และความเสื่อมของชุมชนท้องถิ่น การสอนจึงต้องเน้นพลังกลุ่ม การทำงานเป็นทีม การช่วยเหลือเกื้อกูล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อความสุขและความทุกข์ของประชาชน

เมื่อมีข่าวว่าบัณฑิตหลายมหาวิทยาลัยฆ่าตัวตาย ข่าวเช่นนี้เกิดบ่อยเสียจนต้องคิดว่ากระบวนการผลิตบัณฑิต มิได้ฝึกให้รู้จักปรับตัวและแก้ปัญหาอย่างถูกวิธี การพัฒนาสุขภาพจิตจึงเป็นเรื่องสำคัญในมหาวิทยาลัย ทุกวันนี้ ผู้บริหาร คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่ต่างก็เครียด คับข้องใจ และมุ่งแข่งขัน นิสิตนักศึกษารู้ว่าแห้ว เหนงาและโคดเคี้ยว ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ระบบการปรึกษา และแนะแนวจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม มหาวิทยาลัยเริ่มสนใจ กระบวนการกัลยาณมิตร ที่เปิดโอกาสให้บุคลากรและนิสิตนักศึกษาได้ช่วยเหลือเกื้อกูล แนะนำแนวทางซึ่งกันและกัน ตลอดจน

กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เส้นทางดำเนินชีวิตอย่างไม่เป็นทางการ ทุกวันนี้ มี “การประชุม” มากเกินไปในมหาวิทยาลัย แต่ขาดแคลนกิจกรรมพบปะพูดคุยกันอย่างเปิดเผยและปลอดโปร่งโล่งใจ

เมื่อตัวป้อนของมหาวิทยาลัยเป็นมนุษย์ สถาบันนี้จึงต้องเป็นองค์กรที่มีชีวิต มีสุขภาวะ และสร้างปัญญาหาร ๔ หมู่ คือ ความรู้ ความคิด ความสามารถ และความดี ให้แก่ผู้ที่จะเป็นบัณฑิต เกิดความรู้ดี คิดดี และทำดี

ชีวิตของนิสิตนักศึกษามีได้อยู่เพียงในห้องเรียนและห้องปฏิบัติการเท่านั้น นอกเหนือจากคำบรรยาย ตำรา และโสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ เขายังได้สัมผัสกับบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและผู้คนมากมาย บริบทเหล่านี้จะช่วยสร้างลักษณะที่เป็นทั้งคุณและโทษ ถ้าเขาคุ่นชินกับวิธีการเรียนศึกษาค้นคว้าเล็กๆ แต่ต้องการคะแนนมาก คุ่นชินกับอาคารเรียน ห้องอาหาร ห้องน้ำที่สกปรก คุ่นชินกับสิ่งแวดล้อมที่แห้งแล้ง มีเศษขยะทิ้งเกลื่อน และเสียงพูดคุยที่หยาบคาย ตะโกนตะคอกใส่กัน เมื่อเขาเป็นบัณฑิต เขาก็จะเคยตัวที่ต้องหาวิธีทำงานน้อยๆ เพื่อให้ได้เงินมากๆ เคยตัวต่อการผรุสวาทคำทอ เคยตัวต่อการดำรงชีวิตที่สกปรกทั้งกายและใจ

มหาวิทยาลัยต้องการผลผลิตเช่นนี้หรือ?

จริงอยู่ มหาวิทยาลัยมีประเด็นหลายประการที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ ความเป็นเลิศในการแข่งขัน การเข้าถึงความรู้ที่ก้าวไกลอย่างไม่หยุดยั้ง ความเสมอภาค และเป็นธรรมทางการศึกษา ประสิทธิภาพทางการวิจัยและวิชาการของคณาจารย์ คุณภาพของการเรียนการสอนและคุณภาพของบัณฑิต เป็นต้น แต่ผู้เขียนก็อยากเห็นมหาวิทยาลัยก้าวพ้นจากระบบคิดอย่างเดิมๆ ก้าวข้ามจากการเป็นโรงงานผลิตปริญญาบัตร ก้าวกระโดดจากการเป็นมหาวิทยาลัยมาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชีวิต สร้างปัญญาและแสงสว่างให้ชีวิตของบัณฑิตทุกคน

ในการบรรยายเรื่องวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของมหาวิทยาลัยครั้งหนึ่ง ผู้เขียนได้สรุป เบญจลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ในฐานะที่เป็นองค์กรหนึ่งของสังคมว่า ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องสร้างคุณลักษณะของมหาวิทยาลัย ๕ ประการคือ

๑. มหาวิทยาลัยต้องเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง (Healthy organization)
๒. มหาวิทยาลัยต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนา (Learning organization)
๓. มหาวิทยาลัยต้องเป็นองค์กรที่มีเสรีภาพทางปัญญา (Intellectual organization) คือไม่ตกอยู่ในกับดักของหลักเกณฑ์ที่เป็นกรอบตายตัว ไม่ยอมจำนนต่อความยากและอุปสรรคในการริเริ่มสิ่งใหม่ที่สร้างสรรค์
๔. มหาวิทยาลัยต้องเป็นองค์กรที่มีพลัง (Smart organization) มีการเสริมพลังทวีคูณอยู่เสมอ ถ้าจะใช้ภาษาทันสมัยก็คือ เพื่อย่างมีท่วงท่า...มีเอกลักษณ์และศักยภาพ
๕. มหาวิทยาลัยต้องเป็นองค์กรที่มีชีวิต (Living organization) มีความเติบโตองงามไม่ชะงักงันและเหี่ยวเฉา มีบรรยากาศศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ เบิกบานด้วยกิจกรรมสัมพันธ์ และเปิดกว้างออกไปสู่สังคมส่วนรวม

ท่านระพีพรนาถ ตะกอร์ รัตนกวีชาวอินเดียได้ก่อตั้งมหาวิทยาลัย ชื่อ “อาศรมसानตินิกถัน” เมื่อ พ.ศ.๒๔๔๔ เป็น “...สำนักศึกษาที่ประชาชนผู้แตกต่างกันด้วยอารยธรรมและประเพณี ได้เรียนรู้วิธีอยู่ร่วมกัน...เด็กที่มีสติปัญญาปานกลางหรือต่ำกว่าสามัญ ก็อาจได้รับการอบรมให้เป็นพลเมืองดีงามจนกลายเป็นบุคคลมีประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองได้... ท่านเห็นว่ามนุษย์เราเปรียบประดุจเมล็ดพืช ถ้าเพาะผิดวิธีก็ไม่งอกงาม แต่ถ้าถูกวิธี คือถูกแก่ธัชยาชัย จิตใจ และสติปัญญาแล้ว พืชที่แม้จะมีที่ท่าว่าจะไม่แตกดอกออกกอก ก็อาจเจริญเติบโตกลายเป็น ไม่มีค่าต่อไปก็ได้...”

ความสดสวยของดอกไม้มิได้เกิดจากการระบายสี
แววขนที่เลื่อมลวยระยับยามรุ่งรำแพน มิมีใครแต่งแต้ม
ดวงไฟย่อมจืดไม่ติดหากขาดเชื้อเพลิงอยู่ภายใน
ยากนักที่เราจะเติมโอชารสที่เปลือกผลไม้
ใครเล่าจะผลิตบัณฑิตให้เป็นศิษย์ที่สง่างาม

คุณลักษณะทุกอย่างของทุกสิ่ง ทุกคนย่อมฉายออกจากภายในมากกว่าการห่อหุ้มฉาบทาจากภายนอก

นี่คือบทความที่เป็นเศษเสี้ยวหนึ่งของ ความคาดหวังต่อพันธกิจของมหาวิทยาลัย เป็น การมองภาพรวมของระบบมากกว่า การเจาะจงลงลึกในแต่ละด้าน เป็นความตั้งใจอย่างแรงกล้าที่จะ ทัดทานมิให้มหาวิทยาลัยเป็น โรงงานผลิตปริญญาบัตรและ จัดการอุดมศึกษาเชิงพาณิชย์

จะเกิดผลอย่างไรก็แล้วแต่บุญกรรมที่จะกระทบต่ออนาคตของประเทศไทย

ข้อที่	ข้อความที่กำหนด	ที่ว่างสำหรับร่างคำตอบ	
31	โรงงานผลิตปริญญาบัตร		
32	การคัดเลือกตัวป้อนเข้าสู่ระบบ อย่างเข้มงวด		
33	การพัฒนาบัณฑิตให้มีหัวใจเป็นมนุษย์		
34	ปรับเปลี่ยนสาระและกระบวนการเรียนรู้		
35	กระบวนการกัลยาณมิตร		
36	มหาวิทยาลัยมาแล้ว		
37	เบญจลักษณ์ของมหาวิทยาลัย		
38	เปิดกว้างออกไปสู่สังคมส่วนรวม		
39	ความคาดหวังต่อพันธกิจของมหาวิทยาลัย		
40	จัดการอุดมศึกษาเชิงพาณิชย์		

รหัสวิชา 75 ความถนัดทางวิชาชีพครู
วันพฤหัสบดีที่ 8 ตุลาคม 2552

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
National Institute of Educational Testing Service (Public Organization)

หน้า 29

เวลา 13.00 - 16.00 น.

รหัสวิชา 75 ความนัดทางวิชาชีพครู
วันพฤหัสบดีที่ 8 ตุลาคม 2552

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
National Institute of Educational Testing Service (Public Organization)

หน้า 30

เวลา 13.00 - 16.00 น.

